

**«Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Банкнот фабрикасы»
шаруашылық жүргізу құқығы бар республикалық мемлекеттік кәсіпорнының
сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты**

1. «Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Банкнот фабрикасы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының (бұдан әрі – Банкнот фабрикасы) сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты 2015 жылдың 18 қарашасындағы №410-V «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 10-бабының 2-тармағына, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі бекіткен Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеу бойынша әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленген және Банкнот фабрикасында сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесін белгілейді.

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеуші Банкнот фабрикасының бас комплаенс –бақылаушысы.

**3. Банкнот фабрикасының қызметкерлерінің іс-қимыл қағидалары.
Банкнот фабрикасының жұмысшысы:**

3.1. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын және заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

1) жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын, еркіндіктерін және заңды мүдделерін сақтауды және қорғауды қамтамасыз етуге, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарауға, олар бойынша қажетті шаралар қабылдауға;

2) жеке және заңды тұлғалардың өздерінің құқықтарын және заңды мүдделерін іске асыруын қиындататын әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) жол бермеуге;

3) жеке мүлктік және мүлктік емес пайданы алу үшін өздерінің лауазымдық өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді пайдаланбауға тиіс.

3.2. Басқарушылық және өзге шешімдерді дайындаған және қабылдаған кезде өз құзыреті шегінде:

1) жұмыс тәжірибесін және атқаратын лауазымдарын ескере отырып қол астындағы жұмыскерлер арасындағы еңбек жүктемесін біркелкі бөлуге;

2) қол астындағы қызметкерлер қызметінің нәтижелерін бағалаған кезде, сондай-ақ оларға қатысты ынталандыру және өндіріп алу шараларын қолданған кезде әділ және объективті болуға;

3) қол астындағы қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқық бұзушылықтарды жасауына ықпал ететін себептер мен жағдайларды жоюға;

4) қол астындағы және басқа жұмыскерлер тарапынан сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеуге және тоқтатуға;

5) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша, сондай-ақ қол астындағы жұмыскер өзінің қызметтік міндеттерін атқару барысында онда туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша шараларды уақтылы қабылдауға;

6) қызметтік емес немесе жеке тапсырмаларды орындау үшін қол астындағы қызметкерлерді тартуға жол бермеуге тиіс.

3.3. Нормативтік құқықтық актілердің жобаларын дайындаған кезде:

- 1) азаматтардың Қазақстан Республикасы заңдарымен белгіленген құқықтары мен еркіндігін сақтауға;
- 2) заңды тұлғалардың заңды мүдделерінің бұзылуына жол бермеуге;
- 3) нормативтік және құқықтық актілердің жобаларын Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес әзірлеуге;
- 4) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын ескере отырып, Банкнот фабрикасының интернет-сайтының «Жарияланымдар» бөлімінде қоғамдық талқылау үшін нормативтік құқықтық актілердің жобаларын орналастыру тиіс.

3.4. Банкнот фабрикасының тіршілік әрекеті саласы ерекшелігіне байланысты туындайтын өзге де өзара қарым-қатынастар кезінде:

3.4.1. Сатып алуды ұйымдастыру кезінде:

- 1) тауар, жұмыс және қызметті сатып алуды реттейтін Ұлттық Банктің және Банкнот фабрикасының нормативтік актілерінің талаптарын және нормаларын сақтауға;
- 2) сатып алуға арналған қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсауға;
- 3) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті жеткізушілерге сатып алу рәсіміне қатысуға бірдей мүмкіндіктер беруге;
- 4) әлеуетті жеткізушілерден сатып алу шарттарында көзделмеген қосымша құжаттарды ұсынуды талап етпеуге және сұратпауға;
- 5) әлеуетті жеткізушілерден тендерлік құжаттарды қабылдаудан негізсіз бас тарту жағдайларына жол бермеу;
- 6) тауар, жұмыс және қызмет көрсетушілермен қызметтік емес қатынастар орнатпауға, тікелей байланысты барынша азайтуға;
- 7) атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген әлеуетті жеткізушілер және (немесе) өзі тартқан қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеуі тиіс.

3.4.2. Банкнот фабрикасының қызметкерлерін іріктеу және орналастыру бойынша кадрлық жұмысты ұйымдастыру кезінде:

- 1) қызметкерлерді туыстық, жерлестік және жеке басына берілгендік белгілері бойынша іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеуге;
- 2) қызметкерлерді жоғарғы лауазымды қызметке тағайындау кезінде олардың кадрлар резервінде болуын ескеруге;
- 3) Банкнот фабрикасына қызметке кіру және қызмет бабында ілгерілету кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделмеген артықшылықтар (қолдампаздық, отбасылық жақындық) бермеуге;
- 4) жұмысқа қабылдау кезінде лауазымды тұлғаларға жүктелетін негізгі міндеттерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіруге;
- 5) Банкнот фабрикасының жұмыскерлері туралы жеке тұлғалық мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеуге;
- 6) қажет болған жағдайда Банкнот фабрикасының жұмыскерлеріне қатысты қызметтік тергеулерді жан-жақты және объективті түрде жүргізуге;
- 7) сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою, оның ішінде қарамағындағылармен бірге тиіс.

4. Өзге де шектеулер, тыйымдар мен талаптар.

4.1. Банкнот фабрикасының қызметкері:

- 1) заңдылық қағидатын басшылыққа алуға, Конституцияның, Қазақстан Республикасының заңдары мен өзге де нормативтік құқықтық актілерінің, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың және Ұлттық Банк туралы заңнаманың талаптарын қатаң түрде сақтауға;

2) еңбек тәртібін сөзсіз сақтауға, берілген өкілеттіктерді адал, әділ иелік етуге және өзінің қызметтік міндеттерін тиісінше орындауға;

3) мемлекеттік меншіктің сақталуын қамтамасыз етуге, оны орынды, тиімді және қызметтік мақсаттарға ғана пайдалануға;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасауда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтауда белсенділік көрсетуге;

5) конфиденциалдылықты сақтауға және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, автоматтандырылған ақпараттық шағын жүйелермен (оларға қолжетімділік болған кезде) жұмыс істеген кезде алынған ақпаратты қоса алғанда, өзінің лауазымдық өкілеттіктерін орындау кезінде кез келген тасымалдағыштар арқылы алынған қабылдау үшін кез келген қолжетімді нысандағы қызметтік, коммерциялық құпиясын, мемлекеттік құпияларды және өзге де ақпаратты үшінші тұлғаларға жария етпеуге;

6) мүдделер қайшылығын болдырмау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдауға;

7) басқа тұлғаларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға итермелемеуге және ынталандырмауға;

8) Банкнот фабрикасының жағымды имиджіне қолдау көрсету: Банкнот фабрикасы жұмыскерлерінің этикасы мен қызметтік әрекеттерінің Кодексін және іс-қимылдарының этикалық нормаларын сақтауға, лауазымдық міндеттерін орындау кезінде және жеке тұлғалармен және заңды тұлғалардың өкілдерімен басқа сыртқы және ішкі өзара әрекеттесу кезінде дұрыс мінез-құлық танытуға міндетті.

4.2. Банкнот фабрикасының қызметкерлеріне:

1) өздерінің қызметтік өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерін не заңды және жеке тұлғалардан немесе олардың өкілдерінен мүліктік пайда, ақша, көрсетілетін қызмет және өзге нысандардағы кез келген сыйақы алу үшін өздерінің өкілеттіктерін өзгеше пайдалануға байланысты заңсыз мүліктік игіліктер мен артықшылықтарды жеке өзі немесе делдалдар арқылы алуға;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген, сыбайлас жемқорлықпен ұштасатын немесе сыбайлас жемқорлыққа жағдайлар туғызатын, заңнамада белгіленген әкімшілік және/немесе қылмыстық жауапкершілікке әкеп соғатын кінәлі түрдегі іс-әрекеттерді (сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық) жасауға;

3) өздерінің қызметтік өкілеттіктерін жеке өзінің не жақын туыстарының (ата-аналарының, балаларының, асырап алушылардың, асырап алынған балаларының, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілерінің және апа-сіңлілерінің, қарындастарының, аталарының, әжелерінің, немерелерінің) және (немесе) зайыбының (жұбайының), сондай-ақ жекжаттарының (зайыбының (жұбайының) аға-інілерінің және апа-сіңлілерінің, қарындастарының, ата-аналарының және балаларының) материалдық мүдделерін қанағаттандырумен байланысты мәселелерді шешу кезінде пайдалануға;

4) шешімдерді дайындау мен қабылдау кезінде жеке және/немесе заңды тұлғаларға құқыққа сыйымсыз қолдау көрсетуге;

5) кәсіпкерлік және кіріс алумен байланысты өзге де қызметті жүзеге асыру кезінде кімге болмасын Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделмеген кез келген жәрдем көрсетуге;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасында жеке және/немесе заңды тұлғаларға ұсынылуы көзделген ақпаратты беруден негізсіз бас тартуға, оны кешіктіріп беруге, дәйексіз немесе толық емес ақпарат беруге;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында жеке және заңды тұлғалардың ұсынуы көзделмеген ақпаратты олардан талап етуге;

8) ресми адамдардың лауазымдық өкілеттіктерін пайдалана отырып, мүліктік пайда, игіліктер не артықшылықтар алу үшін аталған адамдарға сыйлықтарды тарту етуге және қызметтік емес қызметтер көрсетуге;

9) жоғары немесе төмен тұрған не қызметі немесе жұмыс бойынша олармен өзге де байланысты адамдармен ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатысуға;

10) Банкнот фабрикасында үшінші тұлғалардың істері бойынша өкілі болуға;

11) лауазымдық қызметті материалдық-техникалық, қаржылық және ақпараттық қамтамасыз ету құралдарын және қызметтік ақпаратты қызметтік емес мақсаттарға пайдалануға;

12) Банкнот фабрикасының қалыпты жұмыс істеуіне және қызметтік міндеттерді орындауына кедергі келтіретін іс-әрекеттерге қатысуға;

13) мүдделер қақтығысы орын алатын болса, лауазымдық міндеттерді атқаруға;

14) Банкнот фабрикасының басқа да қызметкерлеріне, өзге де жеке және заңды тұлғаларға қатысты негізсіз айыптауларға, дөрекілік, адамның ар-ұжданын кемсіту, әдепсіздік, орынсыз мінез-құлық фактілеріне жол беруге тыйым салынады.

5. Қорытынды ережелер.

5.1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Банкнот фабрикасының барлық қызметкерлерінің орындауы үшін міндетті.

5.2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты орындамағаны не тиісінше орындамағаны үшін Банкнот фабрикасының қызметкерлеріне тәртіптік жауапкершілік жүктеледі.

5.3 Банкнот фабрикасының қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың сақталуын бақылау Банкнот фабрикасының тиісті құрылымдық бөлімшелерінің басшыларына жүктеледі.